

Teken: de moeite van het verwijderen waard

- Tekenbeten bij mensen komen vaker voor, daarom is er ook meer media-aandacht voor deze kleine bloedzuigende insecten. Ook paarden hebben een grotere kans op tekenbeten. Besmette teken kunnen bijvoorbeeld de ziekte van Lyme overdragen, maar ook minder bekende aandoeningen zoals anaplasrose. De feiten op een rij.

Teken leven laag bij de grond (op maximaal een meter) in bosrijke gebieden. Vooral kinderen en honden zijn gewilde prooiën voor teken, net als de onderbenen van paarden. Er zijn veel verschillende soorten teken. In Nederland leeft van oudsher de *Ixodus ricinus*, ofwel de schapenteek. Deze teek kan de ziekte van Lyme overbrengen. Een serieuzere bedreiging vormt de komst van de tekensoort *Dermacentor reticulatus*. Deze teek kan drager zijn van

verscheidene ziektekiemen, maar kwam tot voor kort niet voor in Nederland. De Dermacentor-teek is incidenteel in 2005 en 2006 op drie locaties in Nederland aangetroffen, waarschijnlijk meegenomen uit het buitenland door honden. De teek kan inmiddels in ons land overleven. In een onderzoek van de Faculteit Diergeneeskunde en het Utrecht Centre for Tick-borne Diseases onder driehonderd paarden op Schouwen-Duiveland werden in

totaal 126 teken op 43 verschillende paarden gevonden. Bij 5 procent van de teken ging het om de Dermacentor-teek. Bij onderzoek tussen 2007 en 2013 werden meer dan 1300 Dermacentor-teken op elf verschillende locaties in Nederland en België gevonden. Bijna 2 procent van de onderzochte teken bleek besmet te zijn met *Babesia caballi* (ziekteverwekkend voor paarden) of *Babesia canis* (ziekteverwekkend voor honden).

DIAGNOSTIEK

De klassieke manier om bijvoorbeeld anaplasmose en piroplasmose aan te tonen is door een bloeduitstrijkje, na kleuring, te onderzoeken onder de microscoop. Daarbij worden heel veel witte en rode bloedcellen onderzocht op de aanwezigheid van deze parasieten. Dit is echter arbeidsintensief en bovendien een nogal ongevoelige methode. Dit kan tot fout-negatieve uitslagen leiden. De Polymerase Chain Reaction (PCR) is een snelle en zeer gevoelige methode om uit kleine hoeveelheden genetisch materiaal specifiek één of meer gedeeltes te vermenigvuldigen die dan geanalyseerd kunnen worden. GD gebruikt de PCR-techniek voor het aantonen en karakteriseren van virussen, bacteriën en parasieten. Tegenwoordig wordt vaak gebruikgemaakt van real-time PCR, een techniek waarbij de hoeveelheid gekopieerd DNA direct in het reageerbuisje of testplaatje wordt gemeten. Real-time PCR is gebaseerd op fluorescentie: hoe meer kopieën er zijn van het DNA, hoe meer fluorescerende signalen er afgegeven worden. Op het beeldscherm zie je de fluorescentie per ronde toenemen.

Ook voor paarden heeft GD een flink aantal PCR-testen beschikbaar, ook voor de belangrijkste door teken overgebrachte ziekten (anaplasmose, piroplasmose en ziekte van Lyme).

een infectie met *Borrelia burgdorferi* en de ziekteverschijnselen is echter moeilijk aan te tonen bij het paard.

ANAPLASMOSE

Anaplasma phagocytophilum wordt overgedragen door Ixodes- en door Dermacentor-teken. *Anaplasma phagocytophilum*-infecties bij paarden zijn inmiddels in Nederland aange-toond en beschreven. De klinische verschijnselen zijn niet erg specifiek: koorts, lusteloosheid, gebrek aan eetlust, vochtophoping in de achterbenen, spierpijn, incoördinatie en geelzucht kunnen optreden. Daarom kan het zeer lastig zijn de aandoening te onderscheiden van andere aandoeningen. De infectie kan echter ook volledig symptomloos verlopen. Vaak vindt spontaan klinisch herstel plaats binnen 7 tot 21 dagen, maar een infectie kan ook dodelijk zijn.

WELKE MAATREGELEN KUNT U NEMEN?

Teken klimmen tussen maart en oktober in grasstengels of struikgewas en laten zich op een passerende gastheer vallen, bijvoorbeeld tijdens een buitenrit of als paarden in een weide met lang gras lopen. Het is belangrijk om een teek zo snel mogelijk te verwijderen. Hoe langer ze op het paard aanwezig zijn, hoe meer kans op besmetting. Gebruik hiervoor een speciale tekentang of tekenpincet. Deze zijn verkrijgbaar bij apotheek en dierenarts. Probeer te voorkomen dat de teek stukgeknepen of geplet wordt, want dan leegt de teek zijn maaginhoud in zijn gastheer en is de kans op besmetting groter. Dat gebeurt ook bij pogingen tot verdooving van de teek met alcohol; dit is daarom niet aan te raden. Ontsmet na het verwijderen van de teek de bijtplek met betadine. ●

TIPS VOOR EEN GOEDE TEKENAANPAK

- Controleer paarden na een buitenrit
- Maai hoog gras af
- Verwijder een teek onmiddellijk
- Zorg dat er altijd een tekenpincet op stal aanwezig is

PIROPLASMOSE

De Dermacentor-teek kan piroplasmose overbrengen. Er zijn twee vormen van piroplasmose: equine babesiose (veroorzaakt door *Babesia caballi*) en equine theileriose (veroorzaakt door *Theileria equi*). *Theileria equi* wordt door de teek niet op zijn nageslacht overgedragen. Bij paarden is de ziekte heel moeilijk te bestrijden, het paard is het 'reservoir'. *Babesia caballi* wordt wel door een volwassen vrouwtjestek overgedragen op haar tekeneitjes. Deze vorm van piroplasmose is wel goed behandelbaar bij het paard. De teken zelf vormen hier het belangrijkste reservoir.

De schapenteek (*Ixodes ricinus*), de meest voorkomende teek in Nederland.

In gebieden waar piroplasmose regelmatig voorkomt en de paarden afweerstoffen hebben, verloopt een infectie vaak symptomloos. In Nederland hebben de meeste paarden echter geen afweerstoffen en kunnen er wel klinische symptomen optreden. Bij acute gevallen is sprake van hoge koorts (hoger dan 40 graden Celsius), benauwdheid, ernstige bloedarmoede, geelzucht, bloed in de urine, rode slijmvliesen en soms lichte koliek. In minder acute gevallen komen, naast de eerder genoemde symptomen, vaak ook gewichtsverlies en wisselende periodes met koorts voor. De kleur van de oog- en mondslijmvliesen kan variëren van lichtroze tot helgeel. In de chronische fase zijn er geen specifieke symptomen maar hebben de paarden vage klachten zoals een gebrekkige eetlust, slecht presteren en verlies van spiermassa.

ZIEKTE VAN LYME

Borrelia burgdorferi, de veroorzaker van de ziekte van Lyme, wordt overgedragen door Ixodes-teken. Deze teken moeten minstens achttien uur op het paard aanwezig zijn om de infectie over te dragen. Verschillende klinische symptomen zijn toegeschreven aan infecties met *Borrelia burgdorferi*: koorts, gewrichtsontsteking, kreupelheid, spierpijn, lusteloosheid, oogontsteking, hersenontsteking en verwerpen. Het oorzakelijke verband tussen